

BIJLAGE

Enkele voorbeelden van succesvolle projecten op het gebied van natuurrampenpreventie**1. ESCAPE – Samenwerking en planning bij noodsituaties (kustoverstromingen)**

Om de gevolgen van kustoverstromingen binnen de perken te houden, hebben instanties uit de voornaamste risicogebieden in België, Nederland en het Verenigd Koninkrijk het ESCAPE-project opgezet. ESCAPE is niet alleen gericht op preventie en risicobeheersing, maar ook op het verbeteren van ruimtelijkeordeningsmaatregelen, risicobeheersingsstrategieën en noodplannen en op het bewust maken van de bevolking.

Een van de belangrijkste onderdelen van het project is een voorlichtingscampagne over overstromingen, waarbij de lokale bevolking – kinderen zowel als volwassenen – en professionals door middel van videofilms, conferenties en krantenartikelen worden geïnformeerd over de overstromingsrisico's in de betrokken gebieden en waarbij ook wordt uitgelegd wat van de overheid kan worden verwacht en wat de bevolking zelf kan doen. Een ander belangrijk onderdeel van het project is het opstellen van een flexibel en multifunctioneel noodplan dat de lokale bevolking, toeristen en bedrijven moet beschermen wanneer zich een overstroming voordoet. Verder werd een grensoverschrijdend raamwerk voor noodmaatregelen uitgewerkt, waarvan ook andere regio's gebruik kunnen maken.

In het kader van het ESCAPE-project is ook een Hoogwaterinformatiesysteem (HIS) uitgewerkt en getest, dat de getijden, de windkracht en de hoogte van de golven in de gaten houdt. Daarnaast is ook nog een zgn. Decision Support System (DSS) voor evacuaties opgezet, dat de duur van evacuaties berekent en tevens de meest adequate vluchtroute aangeeft, rekening houdend met parameters als aantal inwoners en capaciteit van het wegennet. Aan de hand van het HIS/DSS-systeem kunnen de voor ruimtelijke ordening en bestrijding van rampen verantwoordelijke lokale, regionale en nationale overheden voorspellen wanneer zich een overstroming zal voordoen en wat de gevolgen zullen zijn. <http://www.interregnorthsea.org/project-details.asp?id=1-16-31-7-526-02>

2. AWARE – Verbetering van de paraatheid bij noodsituaties

Het ESCAPE-project heeft onder meer duidelijk gemaakt dat rampen niet stoppen bij grenzen en dat noodplannen dat bijgevolg ook niet mogen doen. Het AWARE-project kan als een opvolger van het ESCAPE-project worden beschouwd, maar terwijl ESCAPE alleen betrekking heeft op overstromingen, richt AWARE zich ook op andere noodsituaties. Bij AWARE ligt de nadruk vooral op grensoverschrijdende samenwerking bij natuurrampen of door menselijk toedoen veroorzaakte rampen. Doel van het project is de kwaliteit van rampenplannen te verbeteren en de burgers bewust te maken van de risico's waaraan zij zijn blootgesteld.

Het AWARE-project is er vooral op gericht de informatie en communicatie in grensoverschrijdende regio's te verbeteren om de bewoners bewust te maken van de bestaande risico's en op die manier hun kwetsbaarheid tijdens en na een ramp te verminderen. Om de bevolking, de media, de overheid en de hulpdiensten meer bewust te maken van de risico's en beter te informeren over wat er bij rampen moet gebeuren, zullen twee uitgebreide voorlichtingscampagnes worden opgezet, resp. gericht op jongeren en professionals. Vervolgens zal uitvoerig informatie worden verstrekt over met de media gemaakte afspraken met betrekking tot de berichtgeving over rampen, waarna tot slot nog een haalbaarheidsstudie zal worden opgesteld over een instrument dat de overheden in staat moet stellen familieleden en vrienden van slachtoffers te informeren over de plaats waar de slachtoffers na de ramp verblijven. AWARE heeft ook veel aandacht voor de inhoud en structuur van de communicatie en de informatieverstrekking tussen de lokale en regionale overheden in grensoverschrijdende regio's vóór, tijdens en ná een ramp. Het project moet ervoor te zorgen dat lokale overheden rekening houden met de grensoverschrijdende gevolgen van hun besluiten en de overheden aan de andere kant van de grens over hun besluiten informeren. De betrokken instanties gaan kennis, informatie en ervaringen uitwisselen en een rapport met bijbehorende aanbevelingen over een virtueel grensoverschrijdend crisismanagement-systeem en twee interregionale deskundigenbijeenkomsten over crisismanagement en hulpverlening bij rampen opstellen. Het uiteindelijke doel van het project is het verbeteren van de kwaliteit van de hulpverlening in grensoverschrijdende regio's door het uitwisselen van medewerkers tussen de deelnemende gebieden en het organiseren van regionale en grensoverschrijdende oefeningen (zij het alleen op het niveau van de betrokken overheden), in aanwezigheid van waarnemers uit andere regio's. www.project-aware.com

3. Chain of Safety – Overstromingsrampenplan voor de hele Noordzeeregio

Aangezien rampen niet ophouden bij regio- of landsgrenzen, moet ook risico- en crisismanagement grensoverschrijdend worden aangepakt. De Europese Commissie heeft dit uitdrukkelijk erkend en is inmiddels samen met de lidstaten enkele concrete initiatieven aan het uitwerken, die uiteindelijk tot een Europees rampenplan moeten leiden. Het *Chain of Safety*-project bundelt deze initiatieven in een alomvattend rampenplan voor de hele Noordzeeregio. Doel van het project is de samenwerking, uitwisseling van ervaringen en wederzijdse hulpverlening bij overstromingen te vergemakkelijken door

het delen van kennis en ervaring tussen de bevoegde instanties in de hele Noordzeeregio te bevorderen, en op die manier de intraregionale samenwerking binnen de regio te verbeteren en het aantal slachtoffers en de omvang van de materiële schade zo klein mogelijk te houden. Zoals gezegd moet het project uitmonden in een alomvattend rampenplan voor de hele Noordzeeregio, waarbij alle betrokken instanties met elkaar samenwerken en hun ervaringen met elkaar delen.

Het *Chain of Safety*-project bestaat uit drie onderdelen, nl. het opstellen van een vergelijkende analyse van de bestaande regionale en nationale overstromingsplannen, het uitwerken van een gemeenschappelijke aanpak en het opmaken van een inventaris van alle benodigde en beschikbare apparatuur.

4. Verbetering van het NEDIES-systeem van het GCO (uitwisseling van informatie over natuur- en milieurampen)

Vanwege de talrijke natuurlijke risico's is het voor de EU een hele uitdaging om haar burgers en haar milieu op een adequate manier te beschermen. Om de risico's op rampen zo klein mogelijk te houden, adequate prioriteiten te kunnen stellen en de gevolgen van ongewenste gebeurtenissen binnen de perken te kunnen houden, is het van cruciaal belang dat lessen worden getrokken uit de analyse van de omstandigheden en het verloop van eerdere rampen en dat de aldus verkregen informatie op zo groot mogelijke schaal wordt verspreid. Daarom heeft het Gemeenschappelijk Centrum voor Onderzoek (GCO) het NEDIES-systeem voor de uitwisseling van informatie over natuur- en milieurampen in het leven geroepen. Dit systeem heeft tot doel lessen te trekken uit en informatie te verstrekken over natuur- en milieurampen teneinde natuurrampen en technologische ongevallen zoveel mogelijk te helpen voorkomen en, als zich toch een ramp voordoet, de bestrijding ervan te vergemakkelijken. De in het kader van dit systeem opgestelde rampenanalyses kunnen via het Internet worden geraadpleegd.

Om de kennisbasis van het NEDIES-systeem, d.w.z. de beschikbare informatie over rampen en succesvolle preventie- en bestrijdingsmethoden, te kunnen versterken en verbreden en voldoende gedetailleerde informatie voor een adequate besluitvorming bijeen te kunnen brengen, is een beter en meer systematisch inzicht in de oorzaken en omstandigheden van rampen noodzakelijk. In opdracht van het GRC en de Europese Commissie is de Universiteit van Zeeland (Nederland) momenteel bezig met het ontwikkelen van een methode voor het analyseren en in kaart brengen van de verschillende fasen van een ramp, van de te treffen maatregelen (vóór, tijdens en ná de ramp) en van de diverse parameters die van invloed zijn op de efficiëntie van het rampmanagement (actoren, milieufactoren...). Deze methode moet het mogelijk maken voldoende gestructureerde informatie bijeen te brengen om de nodige lessen voor de toekomst te kunnen trekken. De resultaten van deze analyse zullen worden geïntegreerd in de zgn. „veiligheidsketen”, waardoor de onderling samenhangende gevolgen in iedere fase zichtbaar zullen worden.

5. INTERREG IIIA Italië/Slovenië – Onderlinge verbinding van de waarnemingsposten in het stroomgebied van de Isonzo-Soča (SIMIS-project)

Dit project heeft tot doel het waarnemingsstelsel voor het Isonzo-bekken te verbeteren en op die manier de bevolking beter te beschermen tegen overstromingen. Verder is het ook de bedoeling betere supranationale beschermingsmaatregelen in te voeren, de samenwerking tussen Friuli-Venezia Giulia en Slovenië te versterken en nieuwe technieken toe te passen. Om deze doelstellingen te kunnen realiseren, werden de interventiecentra in Palmanova en Ljubljana met elkaar verbonden en werden afspraken over gezamenlijke interventies in noodsituaties gemaakt. Voorts werd nog een diepgaande studie over het stroomgebied uitgevoerd en werd op de meest kwetsbare punten in het gebied geavanceerde waarnemingsapparatuur geplaatst om overstromingen te kunnen voorspellen en voorkomen. <http://www.simis.si>

6. Interregionaal Protocol voor grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van de burgerbescherming tussen Friuli-Venezia Giulia, Karinthië en Slovenië

Om de bevolking beter te kunnen beschermen tegen mogelijke rampen – ongeacht of het gaat om natuurrampen dan wel door de mens veroorzaakte rampen – en om slachtoffers van rampen zo snel mogelijk te hulp te kunnen komen, hebben Friuli-Venezia Giulia, Karinthië en Slovenië besloten hun samenwerking op het vlak van de burgerbescherming op te voeren en in onderling overleg te bepalen welke maatregelen in noodsituaties of dreigende noodsituaties – incl. bosbranden – moeten worden genomen om de bevolking, de materiële goederen, de dorpen en het milieu in het getroffen gebied zo goed mogelijk te beschermen. Met het oog hierop hebben zij in een interregionaal protocol een aantal concrete afspraken vastgelegd, o.m. met betrekking tot de voorspelling en preventie van rampen, de uitwisseling van informatie *in real time*, het tijdig verstrekken van informatie over noodsituaties, het verlenen van wederzijdse hulp en de coördinatie van de hulpverlening aan de getroffen bevolking.

Om een en ander in praktijk te kunnen brengen, hebben zij besloten hun respectieve interventiecentra met elkaar te verbinden om kennis en ervaring te kunnen uitwisselen en in noodsituaties snel alle relevante informatie aan elkaar te kunnen doorspelen. Met behulp van een efficiënt *real-time* datatransmissiesysteem sturen de interventiecentra hun seismologische en hydrometeorologische gegevens en hun gegevens over de toestand van de zee aan elkaar door. Verder onderhouden zij contact met elkaar via een videoconferentiesysteem.

De drie partijen hebben zich ertoe verbonden elkaar bij potentieel gevaarlijke noodsituaties of dreigende noodsituaties onmiddellijk op de hoogte te brengen. Zij beleggen ook geregeld overlegbijeenkomsten op technisch niveau en houden elkaar op de hoogte van nieuwe technisch-wetenschappelijke inzichten op het gebied van de burgerbescherming. Zij zetten ook gezamenlijke projecten op om nieuw verworven inzichten in praktijk te brengen en op die manier de voorspelling en preventie van natuurrampen te verbeteren. Verder organiseren zij gezamenlijke trainingen en oefeningen om elkaars aanpak in noodsituaties beter te leren kennen. Wanneer zich op hun grondgebied een potentieel gevaarlijke noodsituatie voordoet, kunnen zij elkaar via hun respectieve interventiecentra om hulp vragen. Deze wederzijdse hulpverlening is kosteloos en kan, afhankelijk van de aard van de noodsituatie en van de beschikbare middelen, uiteenlopende vormen aannemen, zoals b.v. het sturen van gespecialiseerde technici, vrijwilligersteams (met hulpmiddelen en materieel), vliegtuigen en hulpgoederen voor de getroffen bevolking. Het protocol voorziet ook in samenwerking bij het bestrijden van bosbranden.

7. DESERTNET – Bestrijding van woestijnvorming in het Europese deel van het Middellandse-Zeegebied

Het DESERTNET-project heeft betrekking op het bestuderen, monitoren en duurzaam beheren van mediterrane gebieden die bedreigd worden door woestijnvorming. Het project heeft tot doel de via regionale en nationale programma's vergaarde – en dus op specifieke risicogebieden toegenomen – informatie en technisch-wetenschappelijke inzichten te rationaliseren en door het oprichten van een dienstenplatform, het uitbouwen van een netwerk van proef- en gebruikersprojecten en het creëren van een interregionale waarnemingspost bij te dragen tot de totstandkoming van een homogeen systeem voor het uitwisselen van informatie over en het onder controle houden van de woestijnvorming in de mediterrane regio's.

Er zijn inmiddels al tal van proefprojecten opgezet. Het is de bedoeling om de resultaten hiervan met elkaar te vergelijken en op basis daarvan een meer homogene aanpak te ontwikkelen. De projecten hebben geleid tot de oprichting van een dienstenplatform en een databank met informatie over methodes en modellen en over de specifieke situatie in de betrokken regio's. De verwachting is dat dit platform uiteindelijk de bestijding van de woestijnvorming en de samenwerking tussen de diverse getroffen gebieden zal vergemakkelijken omdat de bevoegde instanties er terecht kunnen voor informatie over de meest toegepaste methoden. De betrokken regio's willen het platform verder uitbouwen, o.m. door te trachten nog meer gebruikers aan te trekken. Zij willen het platform tot een echt kenniscentrum maken door er ook de Nationale Comités ter bestrijding van woestijnvorming bij te betrekken.

Bij dit project zijn de Italiaanse regio's Ligurië, Campanië, Calabrië, Toscane, Sicilië, Emilia Romagna, Basilicata en Sardinië en de Spaanse regio's Murcia en Andalusië betrokken. www.desertnet.org

8. ROBINWOOD – Revitalisering van plattlandsgebieden en bergstreken door middel van een duurzaam en geïntegreerd bosbouwbeleid

ROBINWOOD is een door de Europese Commissie gefinancierd project dat deel uitmaakt van het programma Interreg IIIC South en tot doel heeft de sociaal-economische ontwikkeling van plattlandsgebieden te stimuleren door de bosbouwsector nieuw leven in te blazen. Kenmerkend voor dit project is de innovatieve aanpak: het project past in het kader van het streven naar duurzaam bosbeheer en benadert de bosbouwproblematiek vanuit alle mogelijke invalshoeken: milieu, energie, economie, werkgelegenheid...

Het ROBINWOOD-project bestaat uit vijf onderdelen:

- coördinatie en beheer van het programma;
- onderhoud van de bodem: ontwikkeling van bosbeheermethoden die erosie, grondverschuivingen en overstromingen kunnen helpen voorkomen;

- bosbestanden: verbetering van het bosbeheer door het uitwisselen van informatie over succesvolle methoden, met name op het gebied van certificering, beheer en planning; de bedoeling is dat dit onderdeel van het project resulteert in een operationeel bosbeheerplan met criteria voor het meten van de economische en milieuduurzaamheid van bosbouwmaatregelen;
- energie: bevordering van het gebruik van biomassa uit de bosbouwsector voor de productie van CO₂-neutrale energie;
- communicatie: bevordering van de verspreiding van succesvolle innovatieve methoden onder de berg- en platte-landsgebieden in alle bij het project betrokken regio's.

Aan het ROBINWOOD-project wordt deelgenomen door Ligurië (Italië), Brandenburg (Duitsland), Murcia (Spanje), Wales (Groot-Brittannië), Oost-Pommeren (Polen), Košice (Slowakije) en Prešov (Slowakije)
